

Příloha 7: Posudek oponenta habilitační práce

Masarykova univerzita

Fakulta Přírodovědecká fakulta

Habilitační obor Antropologie

Uchazeč Mgr. Sandra Sázelová, Ph.D.

Pracoviště Ústav antropologie Přírodovědecké fakulty MU

Habilitační práce Vztah člověk – zvíře: Analýza zvířecího osteologického materiálu v antropologickém kontextu

Oponent Doc. PhDr. Martin Soukup, PhD.

Pracoviště Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Text posudku

Předmětem předložené habilitační práce s názvem *Vztah člověk – zvíře: Analýza zvířecího osteologického materiálu v antropologickém kontextu* je teoreticko-empirická analýza vztahu člověka a zvířete. Práce je založena na rozboru osteologického materiálu za využití analogií ze současných lidských populací arktické Sibíře. Z publikovaných prací, jež tvoří integrální část předložené práce, a doprovodných textů je evidentní výborná obeznamenost autorky s tématem a jeho teoreticko-metodologické zvládnutí.

V první části práce se autorka zabývá problematikou užívání etnologických analogií v archeologii, kde má dlouhou tradici, a snaží se odůvodnit uplatnění těchto etnologických analogií při interpretaci archeologického materiálu. Následně se autorka podrobně věnuje výkladu výsledků výzkumu, který s dalšími spolupracovníky prováděla u vybraných sibiřských mobilních lidských skupin, jejichž volba nebyla náhodná, jak píše autorka. Kritériem výběru byla jejich ekonomicko-subsistenční strategie, konkrétně se zajímala o společnosti orientující se na lov, rybolov a pastevectví sobů, tedy kritéria volby spadají do oblasti infrastruktury, jak ji chápou představitelé kulturního materialismu či ekologické antropologie. Zajímavým bodem práce je snaha interpretovat soubor bezmála jednoho tisíce figur ze Sachalinu a od řeky Amur a to v jejich vztahu ke společnosti a kultuře. Z formulací autorky se zdá, že je jsou jí blízké areálové přístupy ke kultuře (z hlediska archeologie je to pochopitelné) a pojetí kultury jako nebiologického prostředku adaptace lidských populací na prostředí, v antropologii rozvíjený v rámci neoevolucionismu, kulturního materialismu či kulturní ekologie, tedy těch směrů, jimiž se inspirovali představitelé procesuální archeologie. Využití etnologických paralel má zcela jistě při takovém pojetí své opodstatnění, zejména při vyhodnocování aktivit a postupů spjatých s úrovní infrastruktury společnosti.

Celkový dojem z práce je jednoznačně pozitivní, tématu se autorka věnovala již v disertačním projektu. Text práce je složený z jednotlivých publikovaných a autorkou komentovaných prací, tělo práce působí celistvým dojmem, svědčí o dlouhodobém badatelském zájmu autorky o dané téma a je z něj patrná vysoká kompetentnost autorky. Vysoce hodnotím snahu o autorky o interdisciplinární přístup k řešení zvoleného tématu. V předložené práci se nacházejí chyby překlepového rázu, jež ovšem nesnižují odbornou úroveň předložené habilitační práce, ke které nemám žádné výrazné kritické výhrady z hlediska jejího předmětu, metod a struktury řešení.

Otázky k obhajobě

- 1) O užívání etnologických analogií v archeologii se vedla bohatá diskuze. Autorka přirozeně odkazuje na šedesátá a sedmdesátá léta, kdy se v rámci procesuální archeologii začalo intenzivně pracovat s etnologickými paralelami. Jaké jsou podle autorky limity užívání takových analogií při interpretaci archeologického materiálu?
- 2) Vedou se bohaté diskuze o domestikaci psa. Pat Shipman, jejíž práce autorka rovněž cituje, v nedávné době přišla s hypotézou, že za vymizením neandertálců z evoluční scény, stála aliance dvou predátorů – anatomicky moderního *Homo sapiens* a prvních domestikovaných psů. Co autorka sama soudí o této hypotéze?

Závěr

Habilitační práce Sandry Sázellové „Vztah člověk – zvíře: Analýza zvířecího osteologického materiálu v antropologickém kontextu“ **splňuje** požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru Antropologie.

Praha, dne 20. března 2016

Martin Soukup